

Halott emberek húsát ették az éhségtől megőrült deportáltak

Miért késik a külföldre hurcolt politikai foglyok hazaszállítása? – Beszélgetés a Mauthausenből visszatért Parragi Györggyel

Szemben ülünk Parragi Györggyel, a kiváló közíróval, aki kedden hajnalban érkezett haza Mauthausenből a deportáltak első csoportjával. Napbarnított arcáról eltűntek már a hosszú szenvedés barázdái. Noha huszonöt kilót veszített testsúlyából, a régi, erőtlő duzzadó Parragit látjuk. Amikor közöljük vele jövetelünk célját, felragyog a szeme:

— Szép ifjúságom emlékeit idézi vissza a *Világ*. Boldogan olvastam ma délután a lapot. Gyermekkoromban mohón szívtam magamba minden egyes cikkét és gyakran mondtam le uzsonnámmal, csak hogy megvehessem a *Világ*-ot.

Mauthausenre tereljük a szót.

— Mult év május 5-én Oberlanzendorf-ból huszonötöd-magammal kerültem oda. A német hatóságok

a magyarok prominens csoportjának

neveztek bennünket. Sorainkban volt többek között *Sigray Antal*, *Apponyi György*, *Peyer Károly*, *Csekonics Iván*, *Szapáry Antal*, *Gratz Gusztáv*, *Rassay Károly*, *Rátkai Károly*, *Bálint Imre*, *Baranyai Lipót*, *Laky Dezső*, *Kornfeld Mária*, *Aschner Lipót*, *Kállay Kristóf*, ifj. *Horthy Miklós*, *Somogyváry Gyula*, *Szvatkó Pál*, *Szentirányi Lajos*. Közülük már többen hazatértek. Az elmúlt szombaton *Sigray Kállay* volt miniszterelnök fiával Svájcba utazott. Ugyanakkor indult útnak *Peyer Károly* is *Bálint Imre* kartársunk társaságában.

— A sors különös játéka, hogy ez év május 5-én, deportáltságunk évfordulóján szabadultunk fel és ezen a napon pusztult el budai *Goldberger Leó* fertőző bélbántalmak következtében. Ez a betegség hatalmasodott el *Rassay Károlyon* is, aki azonban már a tartós gyógyulás útján van.

— Mauthausenben

példátlan szenvedéseken mentünk keresztül.

Amikor a *Gratz Gusztáv* vezette kisdud csoportunk megérkezett és *Gratz* a feltűzött szuronyú SS legények vezetőjét megkérdezte, hogy hová álljunk, ez a briganti felelet helyett kesztyűjével az arcába vágott. Sokszor megverték engem is, de soha nem éreztem olyan lesujó fájdalmat, mint akkor, amikor *Gratzot* bántalmazták. Az elmúlt napokban azután három fegyveres amerikai katona éppen ezt a gazfickót hozta be

táborunkba — folytatta *Parragi György*. Rögtön felismertem, ordítva rontottam neki, *ökömmel az arcába csaptam* és elégtételt éreztem, hogy *Gratz Gusztáv* bántalmazását megtorolhattam.

— Mintegy harmincezer embert helyeztek el Mauthausenben.

Ezernégy százan voltak magyarok,

közöttük 500 zsidó nő és olyan munkaszolgálatosok, akik 400 km-t gyalogolva érkeztek a Dunántúlról.

— Az úgynevezett prominens csoport magyar tagjait utasítás szerint könnyebb munkára osztották be. A kínzó éhezésben végzett tíz órai munkában alig tejt el perc, hogy — különösen a zsidók — kegyetlenkedéseket el ne szenvedtek volna. Újév napján az elvetemült »Rapportführer«

halálra pofozta

az esztergomi rabbit, *Lukács banktisztviselőt* és a newyorki polgármester rokonát, egy *Glück* nevű embert. *Leitner József* siklósvokányi sváb, de hű, magyar-érzésű községi híró a Volksbund feljelentésére került közénk. A magyarsága mellett kitartó szerencsétlen embert úgy összeverték, hogy *he'ekig le sem tudott ülni*.

— Ahogyan fákamákban az aprított tűzfát egymás fölé sorozzák, úgy »aludtunk« öten egy-egy ágyfelületen. Csoda-e, hogy

1700 ember közül 1650 pusztult el emiatt?

És csoda-e, hogy egyesek az éhség gyötrelmeitől megőrülve, *halott emberek húsát ették?* Német felügyelőink kijárták az embertelenség legraffináltabb iskoláját. A *mauthauseni gázkamrába egyszerre 1600 embert hajtották be*. Az áldozatokra, akik belépésükkor imíált fürdőzuhanyokat láttak, hirtelen zárították az ajtókat és a mindenre elszánt SS-pribékek a zárt ablakokon át *vigyorgva gyönyörködtek abban, hogy az áldozatok hogy viaskodnak a kínhalállal*. Elvetemültségük nem ismert határt és még az 'első napokban, is, amikor már kétségtelen volt, hogy következik a felszabadulás órája, százával hajtották az elcsigázott esontvázembereket a gázkamrákba, hogy az angolszászok ne találjanak gaztetteik élő tanuira.

— Borzalmas szigorúság és kegyetlenség uralkodott a táborban.

Február közepén kora délelőtt 20 fokos hidegben a zsidóknak le kellett vetközniök. Ugy hagyták őket estig állni. Akik estig nem haltak meg, hideg vízzel leöntötték őket és így pusztultak el. *Csak néhányan maradtak életben*. Az SS-legények husángokkal estek nekik és úgy lebunkózták őket, mint a kutyákat vagy belezavarták a magasfeszültségű drótkerítésbe, ahol legyek módjára hullottak el.

— Ekkor rendült meg bennem a hit, hogy *valaha is hazakerülhetek*. Nem hittem, nem gondolhattam hogy ilyen kiáltó borzalmak egyetlen tanuját is életben hagyják.

— A táborban a magyarok

politikai, faji különbségre való tekintet nélkül összefogtak.

hősies magatartást tanusítottak és a megsegítésnek, — amennyire lehetett — megható példáit láttam. Amikor a zsidókat elvitték a táborból, *Rátkai Károly* barátommal, aki a reformátusok lelki gondozását is ellátta, mindent elkövetünk, hogy visszahozzuk őket. Munkabeosztásom folytán legtöbb zsidó deportáltnak a németek által elvett tárcáit és okmányait én vizsgáltam felül *Alig* akadt közöttük o'yan, akinek tárcájában re lett volna egy kis nemzetiszínű szalag. Mindannyian, mindvégig ragaszkodtak magyarságukhoz.

Mikor térnek haza az ottmaradt magyar deportáltak? — kérdeztük *Parragi Györggyöt*.

— Sajnos, szomorú tapasztalatokat szereztem Linzben. Ott eleendő gőzhajónk van a deportáltak hazaszállítására. *Am a hajólsízt urak* — ök tudják, hogy miért — *nemigen akar-nak hazajönni. De a zsidókat Ausztriába kísért rendőrök sem*. Néhány napja az amerikai katonai parancsnokság és a magyarok megbízásából jártam Linzben és látva egyes hajótíztek kétségtelen halogató kifogását és szabotálását, felelősségre vontam őket. *Azokkal a magyarokkal találtam magamat szemben, akik a németekkel megkötötték a szövetséget*. Ezek az urak nagyszerűen élnek, a deportáltak pedig elpusztulnak, ha továbbra is kifogásokkal akadályozzák meg a hajók hazaindulását. Eljártam és panaszt emeltem a folyameroők magyar parancsnokánál, *Deák* alezredesnél. Megígérte, hogy üzemanyagot ad és az elhurooltak valamennyien mihamarabb hazatérhetnek.

Ezeket mondta a hitlerizmus pokláról *Parragi György*, aki most rég nem látott családja körében piheni ki mérhetetlen fáradalmait.

Magyar Károly